

norum animalium ventre interdum reperiri lapillos illos quos à facultate qua venenis aduersantur, Bezares Arabum Gens vocare consuevit.

De Ariete quadringeminis armato cornibus. Cap. XXXVI.

Offendi apud Mexicanos Arietes quadringeminis armatos cornibus, quos etsi antea vidissem in Hispania, depingendos tamen curavi, ut his qui non viderunt eos ex Icone innotescerent, siue hi ad peculiare pertineant genus, siue euentu, casuque sint monstrifico editi atque producti.

De Tlacoyotl, seu Coyotl humili. Cap. XXXVII.

Inueni in agro Tetzocano animal pilosum valde, vocatum Tlacoyotl, duas longum spithamas, vnguibus melis, aut Quauhpecotli similibus, breuibus cruribus & nigro vestitis pilo, breuissima cauda, corpore toto ex albo vergente in fuluum, sed dorso, ac superna parte capitis, & colli nigris, lineaque distinctis candenti, caput est paruum, rostrum tenue, & longiusculum, canini exerti, ac vita victulque eadem quæ Quauhpecotli.

De Ytzcuintecuani. Cap. XXXVIII.

Similis est Ytzcuintecuanii vocato Quauhpecotli, ac eodem modo meli nostrati congener, non solum corporis magnitudine, moribusque, sed rostro etiam (quod perlongum est, & tenue) ac pedibus qui illos Quauhpecotli suis parui videantur imitari, verum color albus est maculis nigris ac magnis distinctus, & spectabilis, nomen habet à mordendo canes, viuitque toto Tepeci non longè à mari australi.

De Leone paruo Insulæ Margaritiferæ. Cap. XXXIX.

Avdio Leonum minimum genus missum elapsis annis ad Maximum Philippum secundum in itinere interisse, quod mirandum est, nisi fortasse AElurorum syluestrium aliqua erat differentia, quæ Leones facie referret, nec tamen ad Leonum pertineret genus qualem apud Mexicanos à me inuentam ac Tlalmiztli vocatam, depingendam atque describendam curauimus, dum historiam naturalem noui Orbis iussa Philippi Maximi condentes illic ageremus.

De Cacamiztli. Cap. XL.

Ita vocatum est hoc animal quoniam ad Leonum paruorum feliumque pertinet genus, & in iunctis versari soleat, quadrupes quaternas spithamas longus, sed corpore non admodum amplo, fuluo pilo, & aliquantisper prolixo tecto, auriculis breuibus ac penè nullis, ælurino capite, cauda proluxa, hispidioreque, adeo est ferox ut Ceruos plerumque aggrediat, atque etiam occidat, unde fortassis nomen, nisi à sepe potius profectum est: Miztli enim apud Mexicanos interdum AElurum, & interdum significat Leonem; viuit apud Panucentis, vbi illum curauimus & depingendum, & describendum.

Finis Tractatus I. Historiæ Quadrupedum.

TRA-

TRACTATUS SECVNDVS
DE HISTORIA AVIVM NOVAE HISPANIAE

Cap. I.

De Hoacton Fœmina.

HOACTLI mare paulo maior est, ventre, colloque albo, sed fuscis passim intersectis pennis, reliquum corpus fuscum, interpositis albis, oculi magni nigrique, sed iris pallens, cætera sunt illi cum mare similia. Ardeæ cinerea videtur species; sunt qui sentiant generis esse sui, nam magnitudine à cæteris ardeis duplo ferè vincitur, sunt qui Xoxouh, qui Hoactli vocet.

De Quetzaltototl, seu Aue plumarum diuitem. Cap. II.

Avis est cristata paouinis magna ex parte ornata plumis, parca magnitudine, rostro acuto, luteoque, & pedibus pallidis, cauda Tzamatl plumis prælongis vestita, atque virentibus, nitidis, & paouini coloris Iridis folijs forma similibus, operisque superne alijs nigricantibus, inferne verò & quæ parte paouinas attingunt quæ in medio sunt inclinantibus in virorem, quasi cauente naturam mediæ pulchritudini, crista plumis constat splendidibus atque pulcherrimis, pectus, collumque inferne rubris & micantibus, ac paouinis superne qualibus etiam dorsum tegitur, nec non ex partes quæ subter alas sunt, interque crura: sed dilutis exilibus & mollibus, plumæ alarum sunt prælongæ, virore tinctæ dilute, & in acumen desinentes. Pennæ regentes humeros virefcunt, sed subter sunt nigræ, quæ vero alas interstant non nihil incuruæ, ac vnguium colore. Plumæ huius Auis maximi æstimantur apud Indigenas, ipsique auro quandoque præferuntur, nempe longiores ad cristas, & alia capitis ac vniuersi corporis bellica, pacisque ornamenta, cætera vero ad textilia opera, & rerum quarumuis, sed præcipuè diuorum exprimendas formas. Cui rei pennas quoque Auicularum (quas Hoitzitzillin vocant) permiscere atque intertere solent. Viuunt in Prouincia Tecolotlani vltra Quauhquemallan tendentibus in vocatas *bonduras*, vbi magna cura cauetur ne quisquæ eas occidat Aues, tantum licet eas plumis exuere, ac statim dimittere, nec omnibus sed solis Dominis: sunt enim opimorum prædiorum loco, ac transeunt ad hæredes.

De Achalactli seu Piscium Voratrice. Cap. III.

AChalactli quam alij Michalactli vocant. Auis est Columbæ magnitudine, & forma similis; rostro acuminato, & nigro, tres digitos longo & proportionem corporis crasso, caput crista ornatur è colore cyaneo in nigrum, tendente longaque, venter candidis tegitur plumis & collum torque candent insignitur. Alæ inferne albescunt sed postremis partibus videntur fusæ, & i-

can-

candiantibus distincta maculis, supernè vero cyaneæ velut & reliquum corporis, extremis partibus nigra & albis vndique maculis resperfa. Cauda partim nigra, partim cyanea est, sed maculis quoque candidis variata per interualla, crura rubea sunt, pedes in digitos diuisi, in atros vngues desinentes, oculi nigri, iris verò candescens. Aduena Auis est Mexicanorum Plagæ, versaturque in fontibus ac fluijs, pisciculis & alijs aquatilibus victitans, edulis, sed reliquarum Aniui palustrium sapore atque nutrimento.

De Acolchichi seu Aue rubeorum humerorum. Cap. IV.

Sturnorum (quos Hispani *Tordos* vocant) videtur species quando magnitudine, colore, & forma pares sunt, & cum eis vbique versantur, etsi humeri primo sului appareant in rubrum vergentes, & cum atate processere, in fuluum omninò mutantur colorè, in caueas coniecti voces reddunt humanas, & lepidè garrunt, quavis re oblata vescuntur sed pane maximè atque indico frumento. Calidis frigidisque eas Aues reperias regionibus, ab Hispanis Colonis argumento rubeorum humerorum *Comendadores* vocatas, sed numerosis agminibus, & Oppidanis admodum molestis audacter incursantes præcipueq; feruidis & maritimis regionibus, malum, insuauemque præstant succum, & in Arboribus non procul ab Oppidis hominumque commercio nidificans, & sata in quibus forte confedere deuant atque depopulantur, cantant luduntque, seu caueis includantur, seu libere per domos permittantur incedere.

De Aztatl. siue Ardea candenti. Cap. V.

Ardeæ albæ species quadam est Aztatl, nostrati aut eadem, aut forma & magnitudine proxima, vniuersi corporis pennæ niuæ sunt aut lactei coloris, mollissimæ ac mirum in modum pexæ, atque compositæ, rostrum longum ac pallens, sed virens iuxta exortum. Crura proluxa, nigraque sicut & pedes qui in quaternos finduntur digitos, quorum tres sunt prælongi, ac Grues videntur quadamtenus imitari vocibus, degunt iuxta paludem mexicanam.

De Xoxouhqui hoactli. Cap. VI.

Nomen inuenit hæc Auis à voce, sonat enim hoho, ad Ardearum pertinet genera, etsi longe inferiore sit magnitudine. Plumæ quæ subsunt alis, ventri, ac collo, sunt cinereæ, quæ verò caput tegunt purpureæ, tenijs tamen singulis digitorum latis vtrinque circumdatibus, promiscuè frons nigra est atque candens, caput insignitum crista septem purpurascensibus plumis concinnata, alæ cinereo, cyaneoque colore variatæ, pedes fusci, nigri, atque pallentes: humeri, alarumue exortus candidi, rostrum serratum nigrum crassitudinis pollicaris, & quaternas proluxum uncias, crura spithamæa, ipsaque Auis integra ab extremo rostro cū collo, quod sesqui dodrantale est ad pedes vsque, duos pene cubitos longa, lacustris est, Aduenæque paludi mexicanæ, etsi raro apud

eam

eam capi soleat. Fera Auis est, & à Septentrionarijs regionibus ad Mexicanas credita descendere.

De Atapalcatl, seu Testa Aquaria. Cap. VII.

Avis quam Mexicani vocant Atapalcatl, seu Testam Aquariam, Anati illi syluestri (quam recentiores Querquedulam vocant, nostri verò Cercetam) similis omninò esset, nisi rostrum haberet duplo latius, colorem candentem, & fuluum, admotamq; manū irritò protinus innocuoq; lanciaret moriū. Cæterum lacustris auis est, & syluestriū Anatum genus, lacus Mexicani Aduena, insuauisque, & piscoso nutrimento. Quin & ea (quam diximus Querquedulam vocari) ad eundem lacum cum cæteris palustribus per hyemem se confert, delineandam tamen non duximus, quod esset nostro Orbi & Animalium recentibus scriptoribus notissima.

De Atototl, seu Aue aquatili, mare. Cap. VIII.

de vno supra. Io. Fabr. fol. 672.

Passerem nostratam æmulatur magnitudine & forma, sed rostrum est nigrum, crura, pedesque sului, corporis inferiora magna ex parte candida, cætera fuluo, albo, nigroque variantia colore. Indigena est Mexicanò lacui Iuncetis atque carectis vere educans, muriūque voces cantu imitata cui ab ortu solis in noctem, vsque pertinax assuescit, citur assa, elixauè, nec malum aut omnino insulsum præbet alimentum.

De Acacalotl Mare, seu Coruo Aquatico. Cap. IX.

Avis est à cauda extrema ad rostri vsque acumen quatuor ferè longa dodrantes, ac mediore amplitudinis, crura sesqui spithamæa, rostrum arcus instar incuruum, duos palmos longum, ac mediocriter tenue, pedes in quaternos finduntur digitos, nigerrimis munitos vnguib; crura minus nigrescunt digitis, rostrum cyaneum est, & exgiuum caput, plumæ infernæ fusca inferis rubris, superiores verò promiscuè purpureæ, subnigræ, virides, atque splendentes. Ceruix est septem digitos longa, caput, collumque pennis fuscis, albis, & viridibus teguntur, ac paulisper fuluescentibus, oculi sunt nigri, & iris sanguineo tingitur colore. Cæterum ab externis oculorum angulis vsque ad rostrum uncia vnius interuallo deplumis, & glabra est pellis, rubescensque ex albo, alæ viridi splendentique subtus pellucens colore, & qui pro varijs solis repercussibus euariet, atque mutetur, supernè verò propè exortum passæ sunt, deinde vero viridi, atque pauonino spectabiles colore, Indigena huic Plagæ Auis est. Versatur circa lacus, ac piscibus victitat. Masculus fortassis est, & auis (quam recentiores vocant Arcuatam) aut illi saltem congener. Educat Filios, veris tempore iuxta loca lacustria, bonum præstat alimtum, nec valdè iniucundum, crassum tamen atque (vt lacustris Aues decet) piscosi odoris, & viscosum.

De

De Acolin, seu Aquatili Coturnice. Cap. X.

Sturno est Acolin magnitudine par, cruribus, pedibusque è viridi pallefcē, tibis, & in quatuor prolixiores digitos diuisis, rostrum est lateum, & longiusculum proportionē corporis, tenuēque, & mucronatum, oculi nigri, Iris fulua, ac paruum caput: inferna corporis candida sunt, lateribus fusco maculatis colore, superiora verò, & cauda quæ breuiuscula est fulua sunt, sed maculis nigricantibus distincta, & candidis lineis, quasuis pennas circumambientibus, eiusque coloris punctis nonnunquam conspersis: lacus incolit, piscosūque, nec tamen admodum ingratum præstat alimentum. Vermiculis muscis & huiusmodi alijs paruis Animalibus victitat circa paludem volitantibus. Indigena est huius lacus, caput mira colorum varietate micat, quod medium atrilinea secat, ac velut cinerea alæ latera: maculæque parua: & candentes canthos externos: collum, pectusque cinerea sunt, cætera e fuluo in viride potius inclinant.

De Acacahoaçtli, seu Aue aquatili raucum sonante.

Cap. XI.

Avis est quam Acaçahoaçtli vocant ob cantus rauedinem Alcionum. species illa est, quam nostri martinum piscatorem vocare solent, circa aquarum fluentia victus gratia, ac congenita quadam versantem natura. Anate fera paulò minor est, colloque, & rostro spithamæo, hoc est tres digitos latos pronominet, mediocrem sortitur crassitudinem, in aërem desinit ac morsui est per quam opportunum, supernè autem nigrum est, & infernè album, & pallefcens circa latera, oculi nigri sunt, Iris verò propè pupillam rubra, deinde pallida, ac demum candens, ab oculis ad rostri vsque exortum fascia è viridi pallefcens procedit. Crura pedesque in digitos, fulsi virefcunt extrinsecus, intrinsecus verò inclinant in pallorem, color totius corporis magna ex parte albus est, fuluis pennis insertis, verum superna magis fusca sunt, inferna verò candidiora, alæ infernè cinerea, ac desuper circa extrema nigra, mox è fuluo rubefcientes, deinde pallefcientes ex fuluo, ac demum fuluefcientes circa dorsum. Piscibus victitat, mitescit minimo negotio, nec est cantu insuavis, indulgenter tamen, ac blandè vermiculis, & alijs exiguis animalibus qua in paludibus gignuntur alenda. Carne etiam vescitur, & alijs non paucis vbi fieri aliter non possit, crassi est alimenti, neque dissimilis ei, quod Anates fera præstare solent, Indigena est huius Plagæ, & vere educat inter iunceta sobolem, mirum est, cū sit ceruix pro ratione reliqui corporis longissima, in quam breuitatem illamcum liber contrahat, quod frequentius facere solet. Cauda pusilla est, nigraque, & nonnihil præferes splendoris, quæ in maiorem procedit amplitudinem, patrio nomine appellatur Tolcomoaçtli. Similis omninò esset hæc Auis Compari, nisi rostrum desuper nigricaret, subtus rubeferet, velut pedes, & crura, & vniuersum corpus fuluum nigrumque promiscuè cerneretur.

De

De Amacozque, seu Aue rubescentis colli. Cap. XII.

Avis est palustris nostrati Turturi magnitudine par, cruribus, pedibusque fissis in digitos, atque ex albo rubefcantibus, nigris vnguibus, rostro mediocriter longo, exili, & nigro, atris oculis, & Iride rubea, pectoris, ventris, & alarum inferna alba sunt: sed cauda quæ mediocrem longitudinem nanciscitur, fuluo, & nigro colore est inspersa; ac collum pectusque torques bini, minimi ferè digiti distantes interuallo, nigrisque cingunt, quorum anterior vnde quaque circuit, posterior superna deficit, ac disparet parte; frontem autem ab oculo ad oculum alter, eadem latitudine, & colore. Quin ex vtroque latere maculæ binæ candentes pari amplitudine supra oculos versus collum attingentes, ferè illud discurrunt: superna corporis, adeoque ipsa cauda albo, nigro, fuluoque fere colore, alæ verò desuper fuluo, & fusco. Indigena Auis est, lacus Mexicani alumna, ac veris tempore educans sobolem: estur caro, quæ eodem, quo cæterarum aquaticarum est nutrimento, vescitur culicibus, pisciculisque, & lacultribus vermibus, vehementius perstrepit, quàm pro corporis ratione, nec tamen potest garrulis Auibus annumerari.

De Acatechichiçtli, seu Aue confericante se ad Arundines. Cap. XIII.

Avicula est Corduele paulo minor desuper virefcens, e fusco; subter vero ex albo pallefcens, cantillat vt Achantillis, ac simili vescitur alimonia.

De Acuicuitzcatl, seu Arundine Aquatili. Cap. XIV.

Quam Mexicenses Acuicuitzcatl vocant, Larum latini, ac Gaiiam nuncupare solent, hanc modo non duximus describendam, quod à quibusdam recentiorum sub secundi lari nomine depingatur.

De Auibus quibusdam rostri maximi. Cap. XV.

Adeunt quotannis stato tempore eam Prouinciam, quam Honduras vocare mos est, Auium numerosa examina, columbarum magnitudine, spectandaque forma, cum ob pennarum varietatem, quæ luteæ, coccineæ, candidæ, ac cyaneæ sunt, tum ob rostri monstrificam magnitudinem, quod præterquam quod, partim est coccineum, ac partim candidum, & maculis è nigro lucefcantibus, passim interfertis distinctum; reliquo corpore est longius. Auem nondum mihi videre licuit, rostrum apud me est, quod si procedente tempore facta mihi non fuerit eius copia, curabo depingendum. Sunt qui ad Pstaccorum genus referant.

De Atototloquichitl, seu Passere Aquatico mare. Cap. XVI.

Passaris nostratis æquat magnitudinem, & formam, rostrum tamen nigrum est, crura, ac pedes fului, inferiora corporis magna ex parte candida, cætera fulua, candidoque, ac nigro variata colore. Indigena est Prouinciæ Mexicane auis, Iuncetis carectisq. educans prolem; mures cantu, solèque quamprimum

C

exo-

ex oriente æmulari solet, & toto die occinens pertinax perseverat. Edulis est eius caro, bonumque, nec insuave præbet alimentum.

De Quauhchichil, seu Auicula capitis rubei. Cap. XVII.

Avicula est Hoitzirzillin paulò maior, infra candens, supra verò virefcens è fulco, sed caput coccineis quibusdam ornatur plumis (vnde nomen) femora verò nigris; & rostrum, pedesque atra sunt; in frigidis vivit, caueaque detenta, suaviter occinit.

De Chichiçtli. Cap. XVIII.

Avis quam Mexicani à sonitu Chichiçtli vocant, species est Noctue, Gallinæ cohortalis magnitudine: si plumæ quoque veniant in censum pennatis cruribus, ac plumis corporis vniuersi, fuluo, albo, fusco, nigròq. resperis colore. Oculi sunt atri, & palpebræ caruleæ; par est Tolchiquatli magnitudine, aut ea paulò maior, circa Mexicanam verò paludem, atque Vrbe[m] ipsam versari solet.

De Cenotzqui. Cap. XIX.

Cenotzqui, seu Auis euocatrix niuis ideo vocata, quòd paulo antequam ningat clamitare soleat, fileat verò niue iam decidente, & postquam ningerit magnitudine, voce, forma, rostri aduncitate, curvitate vnguium, paruarum Auium aucupio, ac lacertarum venatu Tinnunculo similis est, sed colorù formosa, & spectabili quadam varietate conspicua. Vngues sunt nigri, crurapallent, pectus fuluum est, ac venter nigris maculis conspersus, & candidis tegitur maiori ex parte plumis, alæ subter candidæ, & cinereæ sunt, anterius, superneque fuluæ, ac nigrae, paulò post cinereæ, atrisque conspersæ maculis, & postremis demum partibus nigrae, licet maculis albis latisque varientur; cauda subter nigro, candidoque tingitur colore, desuper verò velut, & reliquum corpus fuluo, nigrantibus distinctum maculis. Caput nigrum est, fascia distinctum cinerea, rostrum paruum cinereum superne atque inferne, sed superne iuxta exortum linea ambitur lutea. Oculi nigri sunt, & pallentes palpebræ, quouis cælo gaudet, montana colit, & veris tempore educat sobolem. Ita conuoluit huc, & illuc caput, contorto in varias partes collo, vt eodem situ immota persans cuncta circumspiciat. Est & alia eiusdem Auis species: quam seorsim depingendam curavi, Tinnunculo similis est, & quibusdam distans colorù varietatibus: capite siquidem fuluo, & cinereo est, & collo partim nigro, ac partim candefcente. Sunt qui *Ceceto* vocent.

De Coltotl, seu Auicula inflexa. Cap. XX.

Avicula est Coltotl, passeris nostratis magnitudine, & forma: plumis inferne cinereis superne nigris, sed per ambitum interdum nigris atque interdum candentibus: Indigena est huius Mexicanæ Prouinciæ. Vere (vt cætera penè omnes) educat sobolem, & claustris contenta modicis, cantu Carduellem nostratam iucundè solet imitari.

De

De Ceoan, seu Aue niuca. Cap. XXI.

Tvrdo visciuro paulo maior est, circa pectus, ventrem, atque alarum exortum fuluescens, permixtis ad caudam cinereis plumis, alarum extrema, caudaque ipsa, inferne cinerea sunt, superne verò vniuersum corpus nigrescit è fusco, rostrum, quod paruum est, atque exile, cruraque fuluescunt: mentum candet, insertis tamen nigris aliquot pennis. Sermonem humanum æmulatur, velut irridens transeuntes, quos tamen vbi licet insequitur.

De Comaltecatl. Cap. XXII.

Avis est Comaltecatl lacustris, à Regionibus argentibus, Septentrionarijsq; ad solum hoc Mexicanum quotannis per hyemem velut ad aprica, & tepida loca, postquam alibi educat sobolem, confugiens. Spithamam vnam, ac præterea vncias sex ab vltima cauda ad summum vsque rostrum longa, & columbi sylvestris amplitudine, cruribus dodrantalibus, tenuibus, ac rubescentibus, pedibus concoloribus, in tres digitos longiusculos diuisis, plumis vniuersi corporis candentibus, superna parte capitis, rostroque nigris, alis superne, inferneque candido, ac nigro colore variatis, & rostro palmum longo, tenui, atque desinente in mucronem. Estur eius caro, verum sapore pisciois est, malumque, & iniucundum exhibet nutrimentum.

De Chochopitli. Cap. XXIII.

Alienigena quoque est Chochopitli, seu Auis rostrata, aduenaque huic Mexicano lacui, *Chorlito* à Toletanis vocata: Aui persimilis: ab extrema cauda ad rostri vsque acumen sesquipithamam longa, rostrum ferè palmèu, ad extremum nigrum, & virens iuxta exortum, candentibus tegitur pennis, insertis tamen circa alas quibusdam fuscis, quas cum collo, & capite albas, nigraque potius fortitur: carniùm natura, & cibus idem qui Comaltecatl.

De Coyolcozque, seu Colli sonali. Cap. XXIV.

Species est Collin, seu Mexicanæ Coturnicis, inter quam plures alias de quibus loquemur seorsim. Ergo Coturnicibus vocatis à nostris similis hæc est, magnitudine, cantu, nutrimento, volatu, & moribus, sed diuersio colore, qui superne est ex fuluo, candidoque commixtus, inferne verò tantum fuluus, et si verticem, & collum nigrantes, albæque plumæ occupent, & tænas ab utroque latere, adeoque à collo ad vtrumque oculum constituent, atque efforment. Oculi sunt atri, & fulua crura. Indigena Auis est, campestribusque locis, velut & nostras frequens, ac simili etiam alimento, & quòd ad illud Perdici Hispanicæ (est enim eius species) proximè accedat.

De Colcuicuiltic. Cap. XXV.

Colcuicuiltic, seu Coturnicis Simulachrum, Coturnicis quoque nostræ est species: albis, nigris, coccineisque variata plumis, & protractis desuper potius lineis, quam circumscriptis maculis, subter verò potius maculis frequentibus

C 2

ribus quam lineis: pedes, cruraque cyanea sunt: sed cantu, magnitudine, moribus, ac cæteris cunctis, præcedenti omnino similis.

De Quachilton, seu Aue Siliquafrini Capitis. Cap. XXVI.

Similis esset Quachilton, magnitudine, & forma, ei Aui quam recentiores *Fulicam*, Hispani vero *Foja* vocant: eodem enim modo superna parte calua est, iuxta rostri exortum, adeoque eius species, sed quoniam non omni ex parte conuenit, imò quibusdam in rebus distat, eam & describendam, & delineandam curauimus: Fulicæ velut nostratæ, orbique notissima vetusto sub silentio pertransiit. Totius ergo corporis color purpurascit ex nigro, non sine quibusdam candentibus, quæ passim interfertur pennis; rostrum initio passet, sed adulescentibus rubescit: lutea quoque crura sunt, aut inclinantia in virorem, in quatuorq; pallentes digitos diuisa sine vlla membrana; quam obrem, vltra rostri colorem, qui longè diuersus est, à priori Fulica magnopere distat. Oculi nigri sunt, & fulua Iris, lacustris etiam est, & Mexicanæ paludi aduena, piscibus victitat, nec malum aut iniucundum dicitur præstare alimentum: nocte intempesta, summòque mane gallinaceorum more (ea enim est illi consuetæ vox) clamare, aut cantare solet: sunt qui Yacacintli vocent.

De Cozcaquauhtli. Cap. XXVII.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 8. fol. 3. 19.

De Coztototl, seu Aue pallida. Cap. XXVIII.

Avicula est, *Camaris* apud Hispanos (quoniam Insulis eius nominis est familiaris) vocati magnitudine, tota lutea; extremis tamen alarum partibus nigris, caueis inclusa Carduelem cantu imitatur, deuorataque bonum, & gratum præbet alimentum: calidis degit, offënditurque Regionibus.

De Chiquatli, seu Noctua. Cap. XXIX.

Avis est Rusticula nostrati par, longo rostro, tenui, & pullo, ac rarijs iuxta vtrumque oculum luteis, & incuruis, inferiora corporis pallida sunt, nigris quibusdam plumis circa collum interfertis, Iris lutea, ac nigri oculi, cætera ex fuluo, fusco, & cinereo permixta. In montibus versatur, humipeta est, & in vimineum, alteriusve materiei coniecta carcerem, haud vulgariter garrit. Alitur facili opera, nantlaolito pane, vermiculis, alijsque hisce similibus vesci cõsuevit, calidis, frigidisque regionibus capitur, pingueque, & non omnino aspernandum præbet alimentum. Sunt qui eam Auem Chiquatotl vocent.

De Cencontlatolli, seu quadringentis linguis. Cap. XXX.

Avis, quam à cantus multiplicitate, & numerofo concentu Cencontlatolli Indi vocant, Sturno nostrati par est magnitudine, subrus alba, superne verò magna ex parte fusca, permixtis tamen pullis, ac candidibus pennis, præcipue tamen circa caudam & caput, quod quadam veluti corona circum datur,

ornaturq; albescente: in caueis quibus detinetur suavissime cantat, nec est auis vlla animalæ, cuius vocem non reddat luculentissime, & exquisitissime amuletur. Quid? Philomela ipsam longo superat intervallo, cuius suavissimum concentum tantopere laudant, celebrantque vetusti Authores, ac quidquid auicularum apud nostrum Orbem cantu auditur suavissimum. Alitur facile: nihil enim ex his, quæ in usum nutrimenti cedere solent respuit, sed calidas amat regiones, frigidam reformidans, aut celo exultat temperato. Est & altera eius species Tzonpan vocata (nisi femina eiusdem speciei fortassis est) eadem magnitudine, forma, & cantu, plumis tamen inferne albis, cinereis, & nigris. Desuper verò pullis, nigris, atque candentibus

De Chilcanauhtli, seu Anate Chilli colore. Cap. XXXI.

ANatis syluestris species est Chilcanauhtli magnitudine, & forma, vocatur apud nostros Querquedula, verum paulò minor, ac rostro latiore, et si hac ipsa rostri latitudine cedat Atapalcatl, color plumarum vniuersi corporis fuluus est, sed alarum varius, quippe interdum cæruleus, interdum candidus, aut ex nigro virefcens esse cernitur. Oculi sunt nigri, & coccinea Iris, palmipes est, pedesque, & crura habet ex pallido fuluescentia. Aduena est huic Mexicanæ paludi, atra carne, & piscoso alimento.

De Izanatl. Cap. XXXII.

Sturnorum Indigenarum quoddam est genus, nam colore, naturâ, moribus, voceque et si magis sonora illis assimilari contingit, à rostri acumine ad caudæ exortum spithamea Auis est, & brachium crasse, vnde ad extremum eandæ in dodrantalem protenditur longitudinem; penna sunt nigra, pænonino colore splendentes, pedes, ac crura nigra, itemque rostrum, quod tres digitos latus est longum, & minimum digitum crassum, ac interdum Picarum Indicarum more rifu quodam videtur commoueri; regionibus frigidis est magna ex parte familiaris. Sunt qui Yxtlaoltzanatl vocent.

De Hocitzanatl, seu magno Sturno. Cap. XXXIII.

Circa vrbes versatur Hocitzanatl, essetque monedulis nostratibus profusè similis, nisi eas vinceret corporis magnitudine, & prolixitate caudæ (qua vel Picis ipsis est par) & è nigro colore in cæruleum splendens paulisper inclinaret. Garrula est, altaque vocis, & sonoræ, crura sunt nigra, & mediocriter longa, ac pedes in quaternos fissi digitos, armatos vnguibus prolixis, ac nigris; alimoniam iucundam præbet, atramque, & pertinentem ad succum melancholicum, sunt qui Caxcaxtototl vocent.

De Tequiquiacatzanatl. Cap. XXXIV.

Tequiquiacatzanatl, seu Sturnus saluus, qui iuxta saluos lacus versatur, Avicula est, Sturno formâ, magnitudine, & colore perfimilis, caudâ tamen prolixiore, & paulo maiori corpore, plumæ, pennaque omnes, si excipias eas que collum, & caput vestiunt (nam hæc pullæ sunt) nigrescunt cum quodam fulgo-

re. Hispani Indigenæ ob similitudinem quam habet cum Sturnis nostratibus *Tordos* nuncupant, gregatim volant, numerofo, & immenfo agmine, ac fâta iuxta quæ confedere deualtant; Veris tempore educant fobolem; Estur caro, fed ingrati eft, duri, atque atrabiliofi nutrimenti: Sunt eorum plura genera de quibus feorfim. Cantu querulùm fonant, Monedularum fortaffis, aut Sturnorum species, nifi libeat aues fui generis (quod verifimilius videtur) effe fateri.

De Tzanahoei. Cap. XXXV.

Pica noſtrati Tzanahoei fimilis eſſet, niſi tota nigricaret, præter caput, & cololum, quæ inclinant in fuluum colorem, nam & cauda prolixa eſt, & par ferè magnitudo, querula eſt vox, velut illa minorum Sturnorum. Diſcit humanas voces, ſurripit clanculum quidquid offendit, & ſenſibus viger, humanis per quam proximis.

De Tolocatzanatl, ſeu Sturno Iunceti. Cap. XXXVI.

Hispanienſibus Sturnis fimilis eſt formâ, & magnitudine, verùm paulo minor, totus niger, ſi caput excipias, quod fulcum eſt: edit autem pro voce clamorem.

De Tzanatltototl, ſeu Aue fimili aut congenere Tzanatl.

Cap. XXXVII.

Avis eſt dodrantem ferè longa, aut Sturni noſtratis magnitudine, roſtro craſſo, & breui, cinereo, & nonnihil incuruo; collo, pectore, & ventre, ruſcente; capite nigro caudaque, ac reliquo corpore, pennis nigris, albis, & alicubi etiam fuluis variato, pedibus verò cinereis, & in quaternos ſciſſis digitos; eſt autem ingrata alimonia, & cantu minimè iucundo.

De Chiltototl. Cap. XXXVIII.

Chiltototl, ſeu Auis fimilis Chilli, Pafferis conſtat magnitudine, colore, & forma, ſed roſtrum eſt nigrum, & incuruum, tenuius, & longius. Venter caputque flammea, & cauda nigra, cauea canit incluſâ, nec influauit; arboribus nidificat; grato, optimoque conſtat alimento, & eſt torius nouæ Hiſpaniæ incola.

De Colin aliquot generibus. Cap. XXXIX.

Colin genera (quas Coturnices vocant Hiſpani, quoniam noſtratibus ſunt fimiles, etſi ad Perdicum ſpecies ſint citra dubium referendæ) multa apud nouos Hiſpanos eſt reperire. Nonnulla fuſca, & criſtata, quæ Quauhtzocolin nuncupant, mediocriſ magnitudinis, cantu inſigni, ſed lugubri; Alia fuſca quoque, ſed criſtarum expertia, & paulo minora; Alia omnium maxima, fuluaque, ſed capite albo, & nigro variato colore, extremis verò alis, & dorſo candentibus; pedes verò ac roſtrum nigra ſunt, Hiſpanis (vt dixi) Coturnicibus aſſimilantur

lantur omnia, & bono, ac grato conſtant alimento, ſi tamen iugules duobus, tribus diebus antequam aſſa menſis apponantur. Exhibetur earum caro etiam malè habentibus, nec eſt apud Indos alia vlla poſt cohortales, quæ ei poſſit anteferri, aut alimenti ſalubritate, gratiaue, aut guſtu: canunt noſtratum inſtar, etſi aliæ alijs ſuauius; caueis includuntur, veſcuntur indico, noſtrouefrumento, & ſunt quàm pluribus huius plagæ locis familiares.

De Coxolitli quam Phasianum patrium vocant. Cap. XL.

GAllipauonum vocatorum ſunt hæ Aues magnitudine, quas Indigenæ Phasianos nuncupare conſueuerunt, color eſt fuluus, criſta nigra, vniuerſo procurrans capite: pedes, roſtrumque rubea ſunt, nigri vngues, pectus candidis punctis variatum. Caro, ſi aliquamdiu auis hæc ſeruetur interempta, ſalubris eſt, & grati alimenti, alias iniucunda, & quàm deceret durior. Sunt & alia Auium genera, quæ computentur ab Indigenis inter Phasianos, ſed de illis ſuis agemus locis; hæc autem de qua modo eſt ſermo cucullit non cantat.

De Chachalacamel. Cap. XLI.

Color eſt fuſcus, pectus in caudam vſque è candido in pullum vergens; pedes roſtrumque cyanea, Hiſpanicas voce imitatur gallinas, ſed pertinax cantus, credas audire aues multas ſimul perſtrepentes: eſt enim valdè ſonora vox, vnde eſt fortita nomen, non eſt enim aliud Chachalacamel quam Auis vociferans, atque clamitans; magnitudinem æquat noſtratum cohortalium, ſobolem verò educat iuxta montana loca, in quibus viuut.

De Cocotli. Cap. XLII.

Similis eſt Cocotl Turturi noſtrati, ſed corporis magnitudine longè minori, dum canit ſonat hu hu hu, bono cõſtat nutrimento, ſed tamen duriculo, abundant eis montana atque Oppida.

De Tzinitzcan. Cap. XLIII.

Avis eſt parua Columbæ penè par, plumis multorum colorum veſtita; quibus Imagines miræ ſubtilitatis intexunt Indigenæ (eius enim artis præcellentia vniuerſo Orbiiamdiu innotuere) & vtebantur feſtiuis diebus in bello, Templis, ac publicis tripudijs; roſtrum breue eſt, incuruum, & pallidum, caput columbinum, collumque, ſed quæ plumis virentibus ac nitidis veſtiantur, pectus ac venter rubea ſunt, præter eam eius partem, quæ eſt proxima caudæ: illa enim cyaneo, candentique promiſcue tingitur colore, cauda ſupernè virenti, ac infernè nigro, alæ verò partim albo, & partim ſubnigro, atro oculi, Iris luteo, ſed in coccineum vergente, verùm crura, ac pedes cinereo. Viuit in calidis iuxta Oceanum australe, alitur in caueis, & veſcitur fructibus, pulcherrima auis eſt, ſi quæ alia, ſed neque cantillat, neque (quod ſciam) eduli carne conſtat.

De Cocotzin. Cap. XLIV.

Cocotzin seu Turtur, auicula est nostro passere paulo maior, cuius corpus vniuersum supernè fuscum est, plumas tamen singulas, nigro ambiente colore, alarum anteriora partim nigra sunt, sed maiori ex parte fuluescunt. Cauda extrema albo, & fusco promiscuè colore tingitur, plumæ quæ infernum corpus vestiunt, albæ sunt, sed in lineas fuscas desinentes; alarum inferna fulua, cinerea, & nigra; caput paruum est, rostrum paruum, & nigrum, collum breue, crura rubentia, vngues fusci, ac parui. Nomen habet apud Mexicanos ab alarum colore, & strepitu, apud Hispanos verò qui eos *Turtures* vocant; à vocis murmure, sapore, ac nutrimento, etsi nostris Turturibus longè minores sint: Indigena Auis est, Mexicanique agri alumna, ac valdè frequens, sonat hu hu, bono constat nutrimento, etsi duriusculo, visitur in montanis locis atque etià iuxta Oppida. Aiunt, si mulieri (nescienti quid edat) cocta cibi loco exhibeatur mederi Zelotipia, sed quomodo id fieri possit Theologi videant. Est & aliud genus prædictæ auiculæ omninò simile, sed fuluo corpore, nigroque, & capite cinereo, cuius forma, atque natura ex præcedenti aptè percipitur, sunt qui Tlapalcocotli hanc, ob fuluum colorem vocent.

De Altera Chiltototl. Cap. XLV.

Nigra Auis est, sed alba pectus, atque humeros; fronte (qua parte depilis est) nigra macula insignis, cruribus mediocriter longis, ac morfu celeri erga tentantes eam apprehendere, eduli carne constat, sed nutrimento non admodum expetendo.

De Ecatototl seu Aue venti. Cap. XLVI.

Anate domestica paulo minor est; rostro atro, tenui, obrotundo, ac propè extrema contorto, plumis infernè candidis, supernè vero iuxta femora fuluis, lineis tamen nigris intercurrentibus, circa residuum verò & caudam fuluis; alæ sunt subtus cineræ, supernè verò fusæ, nigræ, atque albæ, caput est nigrum, cristatumque, sed ab occipitio tenæ candentes vtrinque procedunt ad oculos, qui atrii sunt, & lutea constant iri, cum in cæteris, auibus sint paludes incolentibus similes.

De Altera Ecatototl. Cap. XLVII.

Præcedenti similis est, sed crista maiori, orbiculari, ac coronæ modo eminenti, paululumque alba, pectus, è fusco vergit in cinereum, venter candens est, ac pedes plani, crura fulua, & pennæ circa ea exortæ, cauda orbicularis, & infernè albo, pulloque colore variata, supernè verò fusca: alæ subtus candentes, cineræ, ac pullæ sunt, desuper nigræ; candidis tamen quibusdam insertis pennis, reliqua verò, quæ aquaticis natura.

De Elotototl, seu Aue spicæ Maizij. Cap. XLVIII.

Ita vocata est hæc Auis, quòd messis tempore proueniat, Passeris æquat magnitudinem, rostro breui constat, tenuique colore corporis partim albo, partim pullo, ac partim cyaneo, atque cinereo. Cantus est omninò expers, atque ideo domi non educatur; edulis est, sed neque laudato, neque suauis nutrimento. Viuit autem in gelidis regionibus.

De Elotototl. Cap. XLIX.

Avis est sesquidrantalis, si caudam, rostrumque cum reliquo meriariis corpore, rostrum nigrum ac splendens, cyaneum supernè corpus, sed præcipuè cauda, & alæ; nigris tamen lineis intercurrentibus alas per interualla. & infernè cinereum; atque dorsum, collum, ac caput vestiunt plumæ; in nigri magis inclinare videntur, quæque cristam quandam, quæ ei supereminet componunt; fronti etiam insunt plumæ quædam carulæ; & pedes sunt nigri, oculos ambit circulus concinnatus e plumis candentibus: grato nutrimento constat, frigidisque locis educat sobolem; sunt qui vocent Ocotzinizcan.

De Hoactzin, seu Aue similem nomini edente vocem. Cap. L.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 10. fol. 320.

De Hoexocanauhtli. Cap. LI.

Hoexocanauhtli, seu Anas falicaris, altera species est earum auium, quas Hispani *Martinetes* vocare solent, quibus rostro, cruribus, pedibus, totiusque corporis forma, victu insuper, vitæque quadamtenus est similis: Magnitudo Tolcomocotli, sed crista magna in cyaneum colorem vergente insignitur. Alarum color supernè cyaneus est, etsi in albas lineas plumæ desinant, infernè verò cyaneus reliqui corporis color, aut fuluus est, cinereusue, aut candens; vocata autem est eo nomine, quoniam in falicibus nidificet.

De Hoitlallotl. Cap. LII.

Hoitlallotl, seu Auis longa, à rostri acumine ad caudæ usque exortum, (quæ spithamam quoque longa est) dodrantem prolixa conspicitur: rostrum desuper magnum; subter verò cinereum, quadrantem longum, ac mediocriter crassum. Cauda virens, sed pauonino splendore, plumæ totius corporis ex albo fuluescunt; fuluescuntque prope caudam è nigro; sed quæ corporis vestiunt superiora nigræ, sunt maculis candicantibus conspersæ. Humipeta Auis est, ac volatus modici, sed adeò pernice cursu, vt equorum velocissimorum agilitatem longè excedat; Calidis Regionibus viuit, nec expetendam præbet alimoniam.